

Wypadki przy pracy rolniczej związane z
czynnikiem ludzkim – analiza przyczyn
wypadków w świetle działalności
Państwowej Inspekcji Pracy.

**Narada służb bhp Oddziałów Terenowych
i Filii Agencji Nieruchomości Rolnych.**

Walewice 21-22 czerwca 2011r.

Powszechnie obowiązujące
przepisy

Regulacje prawne

- ✓ USTAWA z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j.: Dz.U.2009.167.1322);
- ✓ USTAWA z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j.: Dz. U. 2008 r. Nr 50 poz. 291);
- ✓ USTAWA z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j.: Dz. U. 1998 r. Nr 21 poz. 94);
- ✓ ROZPORZĄDZENIE rady ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (Dz.U.2009.105.870);
- ✓ ROZPORZĄDZENIE Ministra polityki społecznej z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie sposobu i trybu zgłaszania wypadku przy pracy rolniczej oraz ustalania jego okoliczności i przyczyn (Dz.U.2005.76.669);
- ✓ ROZPORZĄDZENIE ministra pracy i polityki społecznej z dnia 7 stycznia 2009 r. w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz.U.2009.14.80);

Definicje wypadku przy pracy

☐ Ustawa o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, art. 3. ust.1.:

Za wypadek przy pracy uważa się **nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć**, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- 2) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 3) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

☐ Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników, art. 11. 1.:

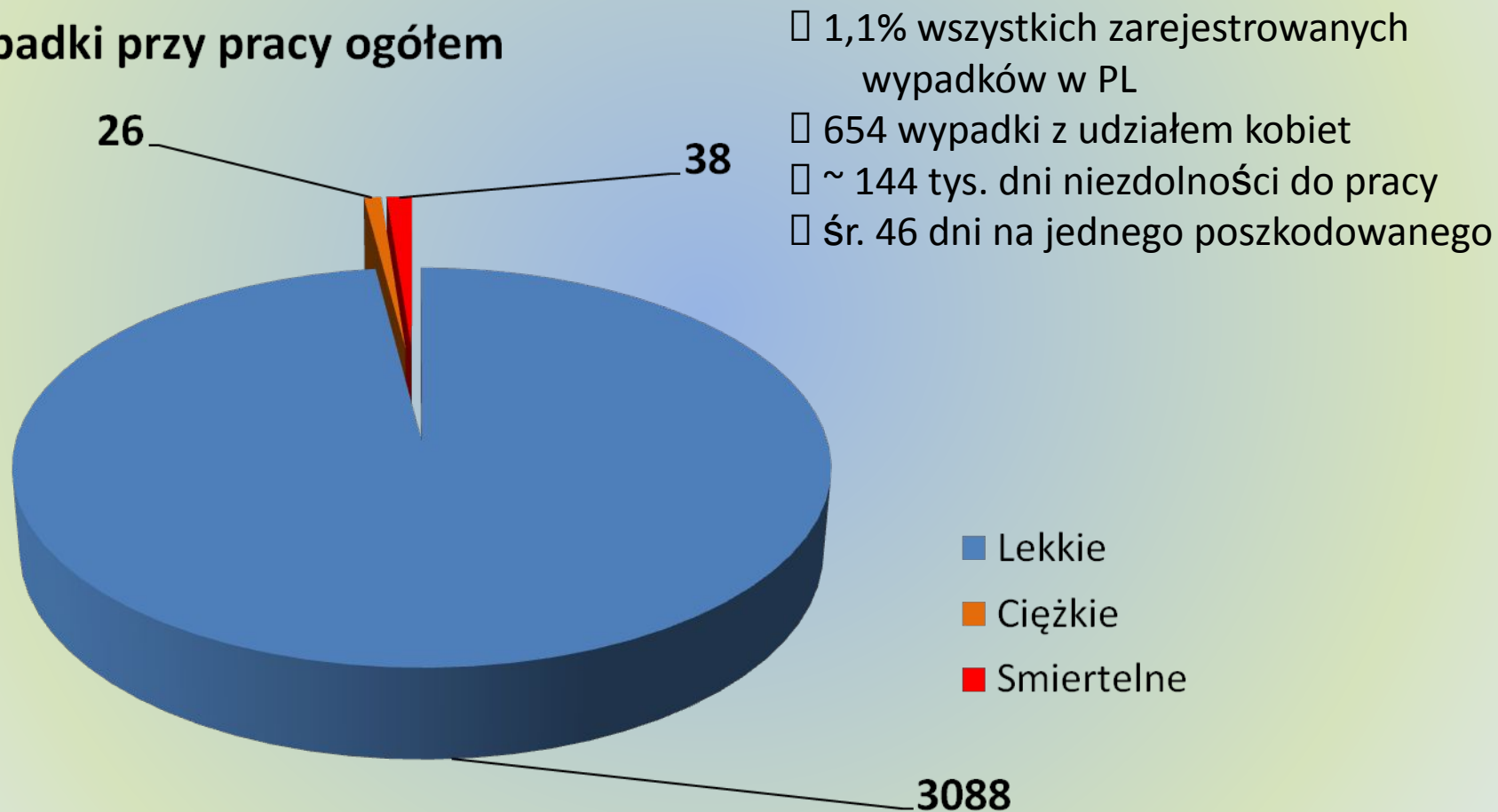
„Za wypadek przy pracy rolniczej uważa się **nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną**, które nastąpiło **podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej** albo pozostających w związku z wykonywaniem tych czynności:

- 1) na terenie gospodarstwa rolnego, które ubezpieczony prowadzi lub w którym stale pracuje, albo na terenie gospodarstwa domowego bezpośrednio związanego z tym gospodarstwem rolnym, lub
- 2) w drodze ubezpieczonego z mieszkania do gospodarstwa rolnego, o którym mowa w pkt. 1, albo w drodze powrotnej, lub
- 3) podczas wykonywania poza terenem gospodarstwa rolnego, o którym mowa w pkt. 1, zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo w związku z wykonywaniem tych czynności, lub
- 4) w drodze do miejsca wykonywania czynności, o których mowa w pkt. 3, albo w drodze powrotnej”

Wypadki w rolnictwie wg GUS

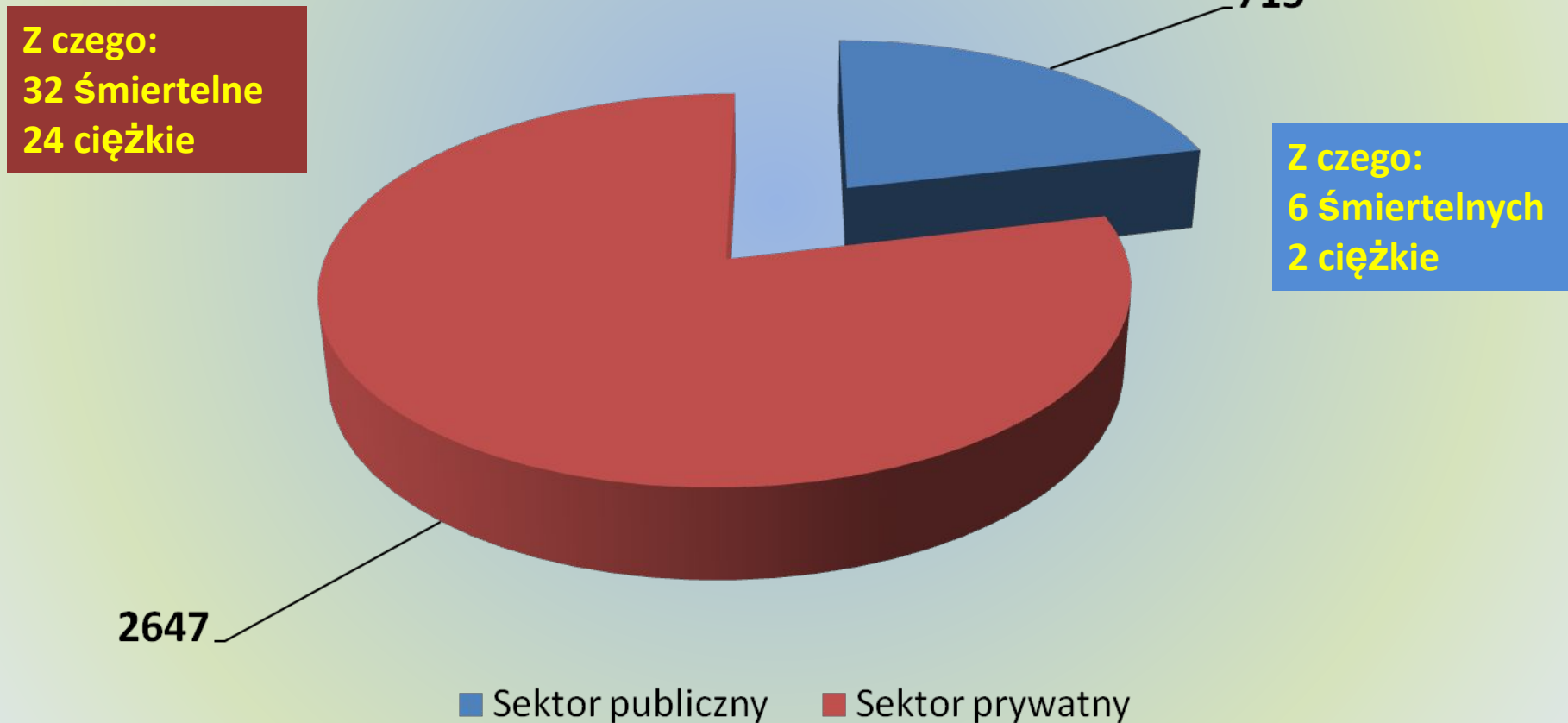
okres 2008 – 2010

Wypadki przy pracy ogółem

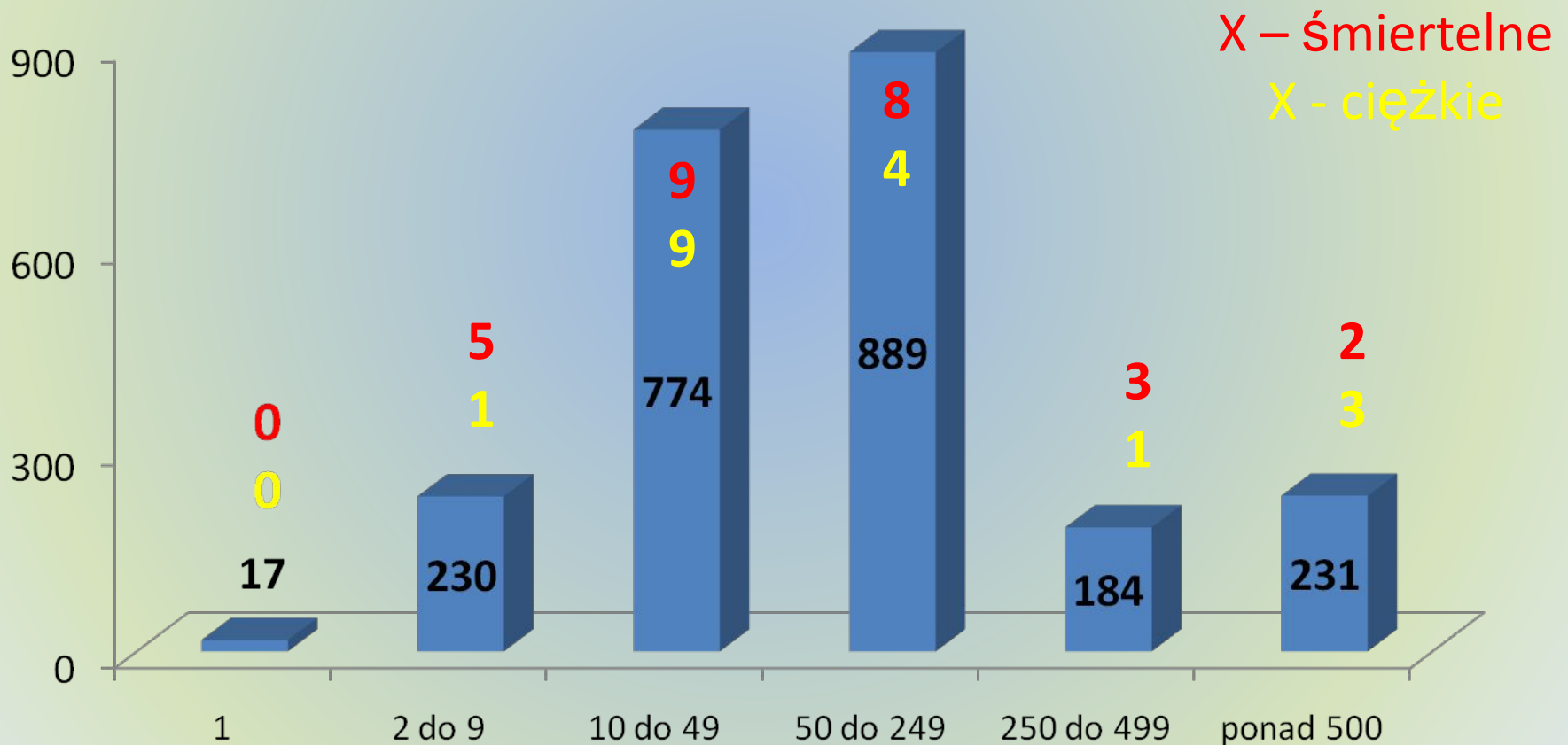
Wypadki w rolnictwie wg GUS okres 2008 – 2010

Forma własności

Wypadki w rolnictwie wg GUS okres 2008 – 2009 *

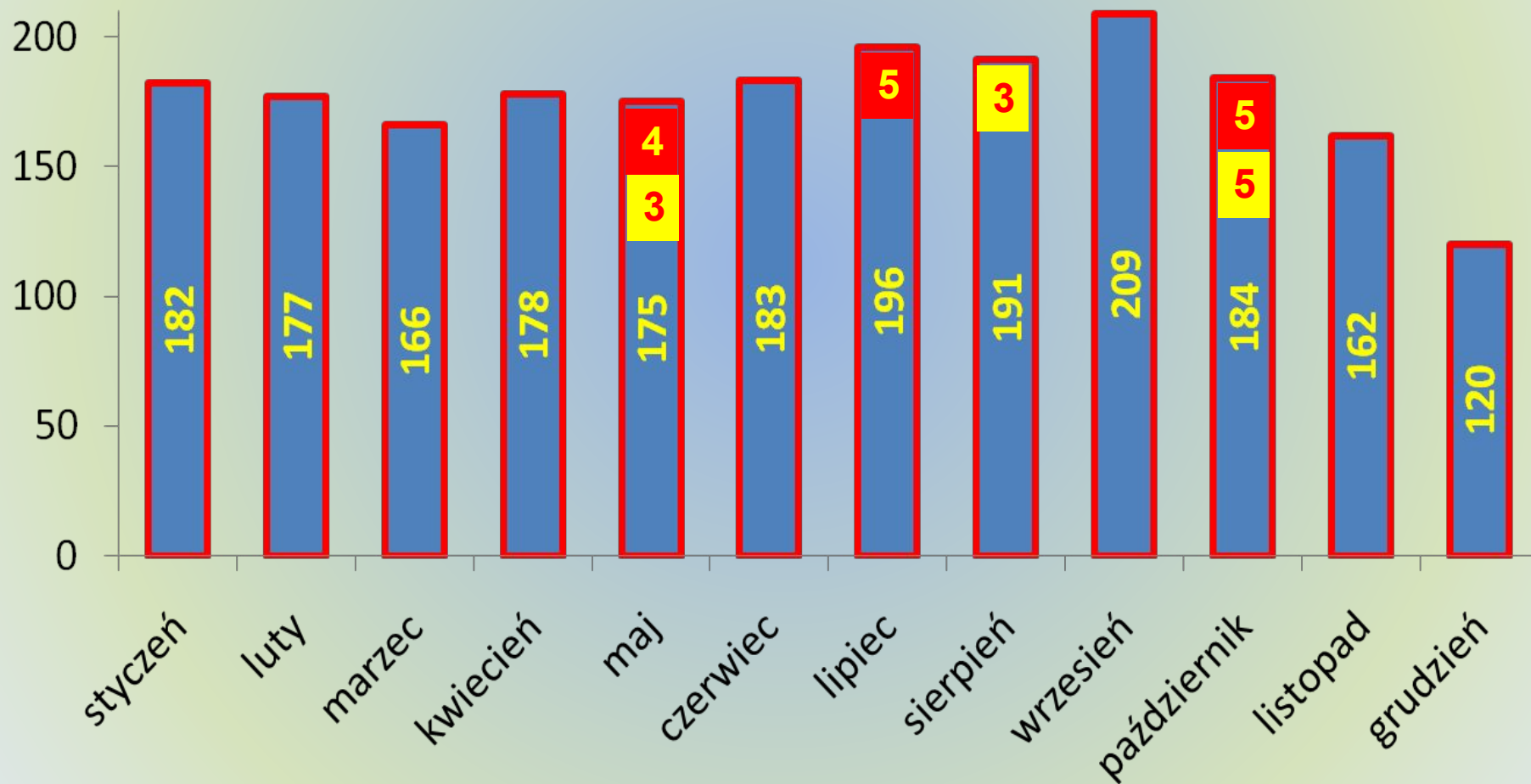
Liczba wypadków w zależności
od wielkości zakładu pracy (liczba pracujących)

* Dane za rok 2010 nie są jeszcze dostępne

Wypadki w rolnictwie wg GUS okres 2008 – 2009 *

Liczba wypadków w poszczególnych m-cach

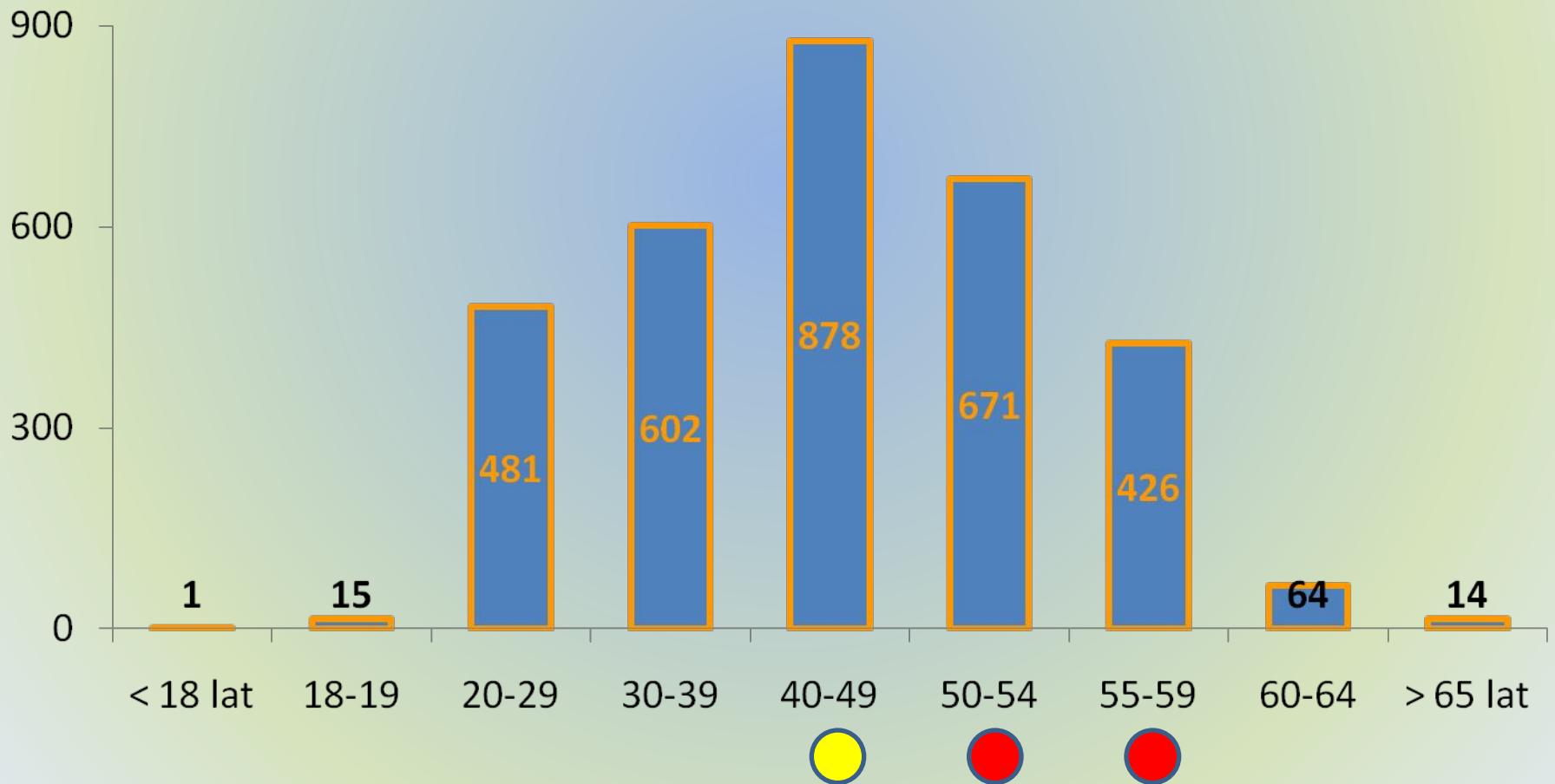

* Dane za rok 2010 nie są jeszcze dostępne

Wypadki w rolnictwie wg GUS

okres 2008 – 2010

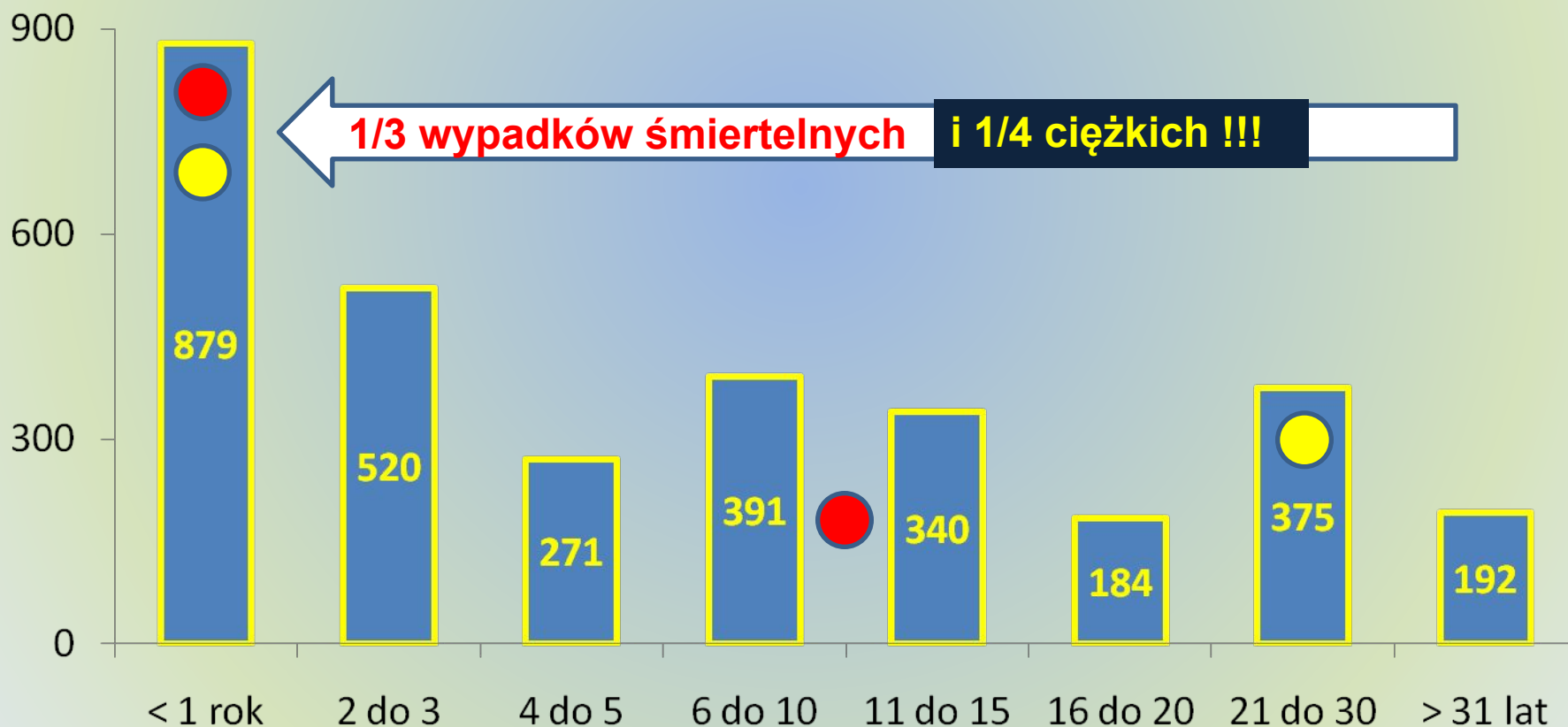
Liczba poszkodowanych w wypadkach
w zależności od wieku poszkodowanego

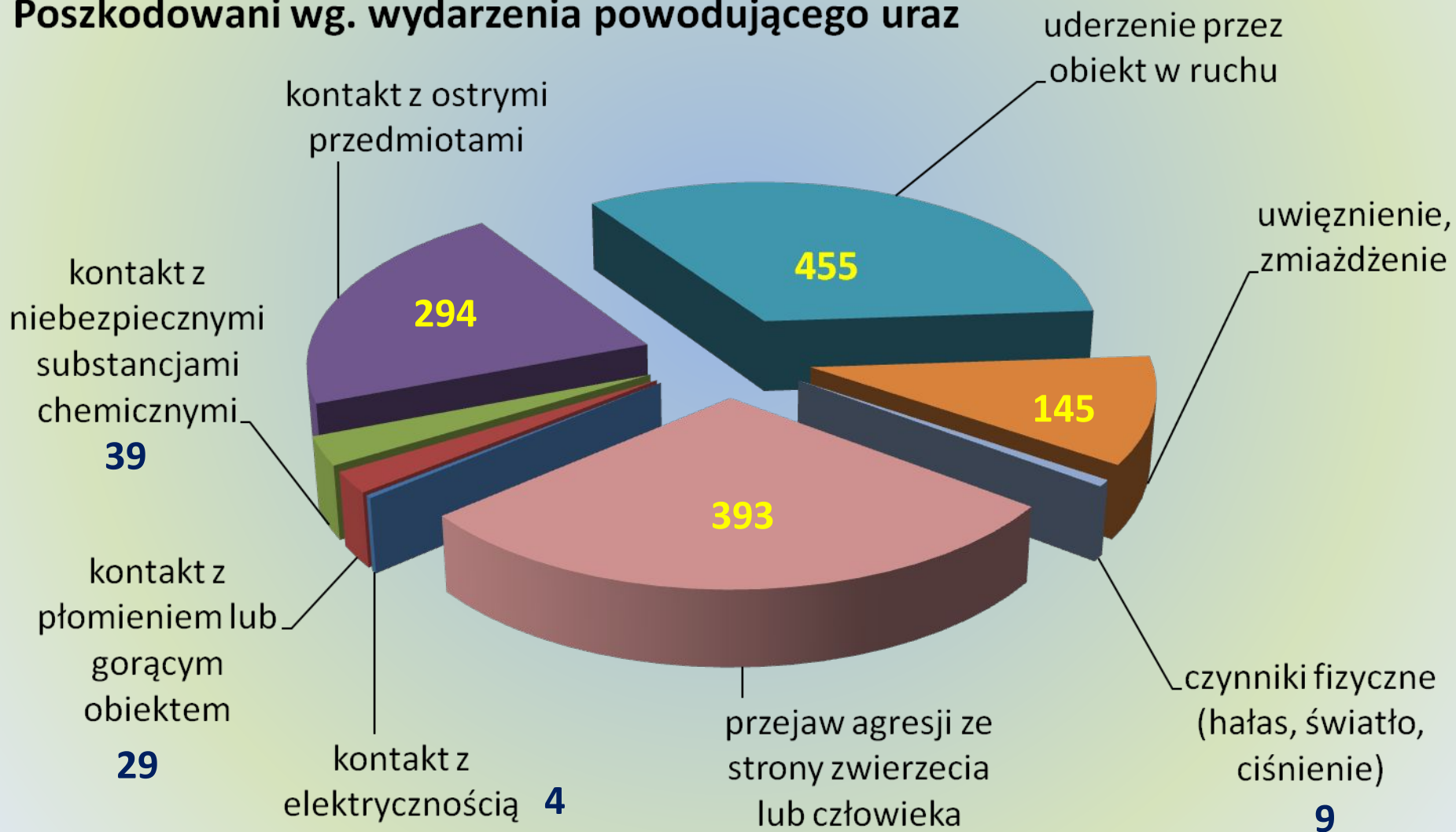
Wypadki w rolnictwie wg GUS okres 2008 – 2010

Liczba poszkodowanych w wypadkach
w zależności od stażu pracy poszkodowanego

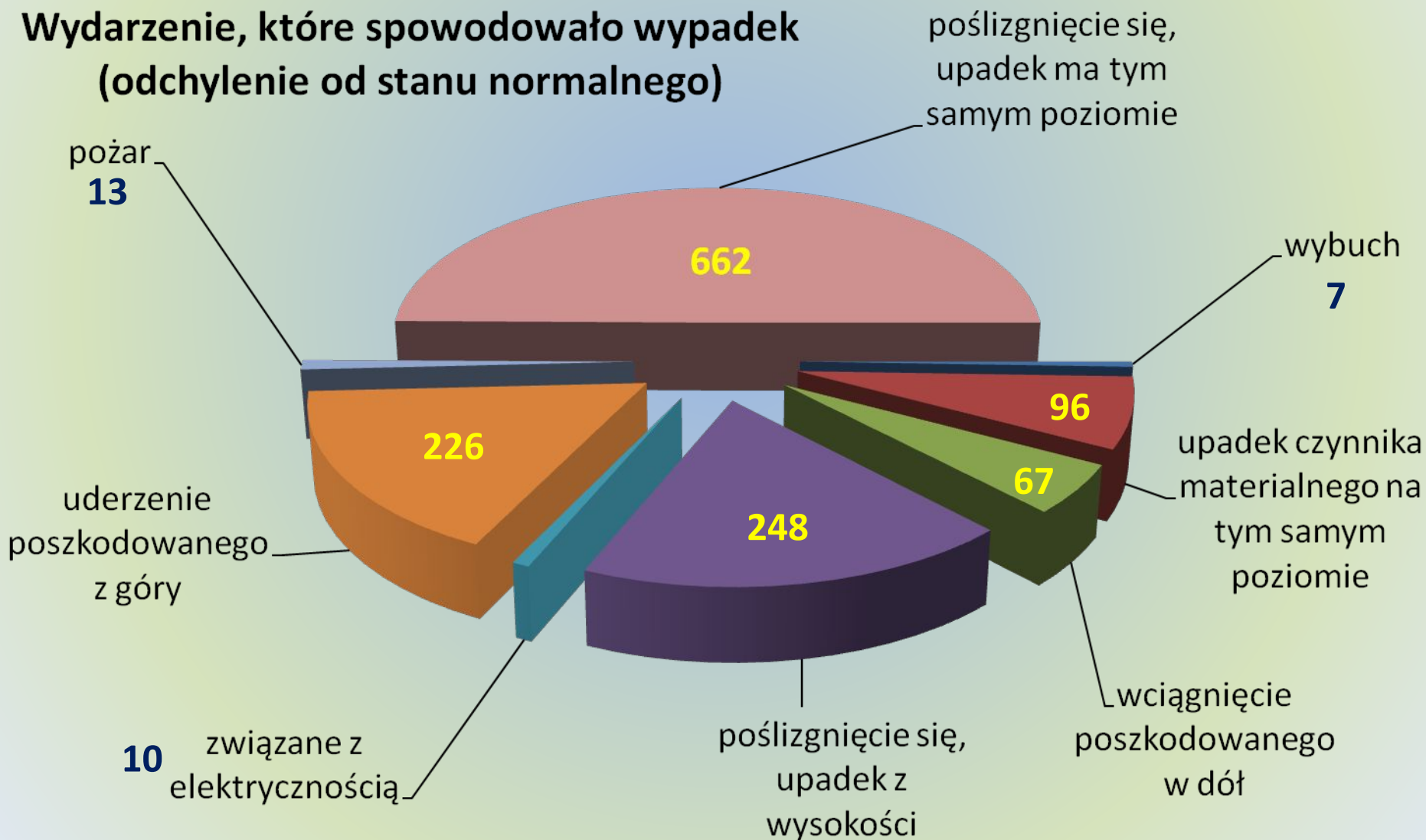
Wypadki w rolnictwie wg GUS okres 2008 – 2010

Poszkodowani wg. wydarzenia powodującego uraz

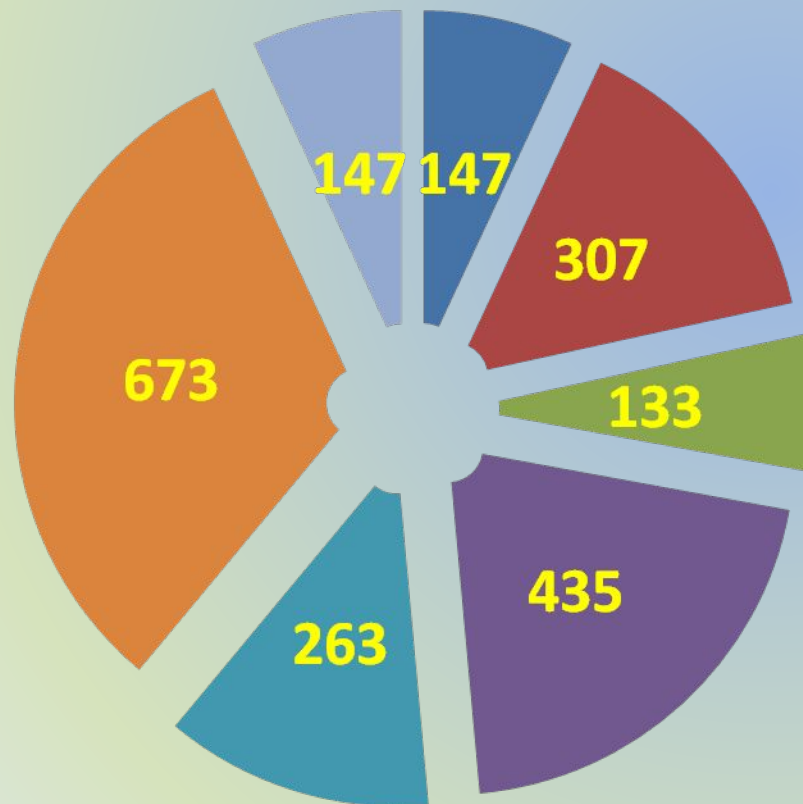
Wypadki w rolnictwie wg GUS okres 2008 – 2010

Wydarzenie, które spowodowało wypadek
(odchylenie od stanu normalnego)

Wypadki w rolnictwie wg GUS okres 2008 – 2009 *

Poszkodowani wg czynności
wykonywanych w chwili wypadku

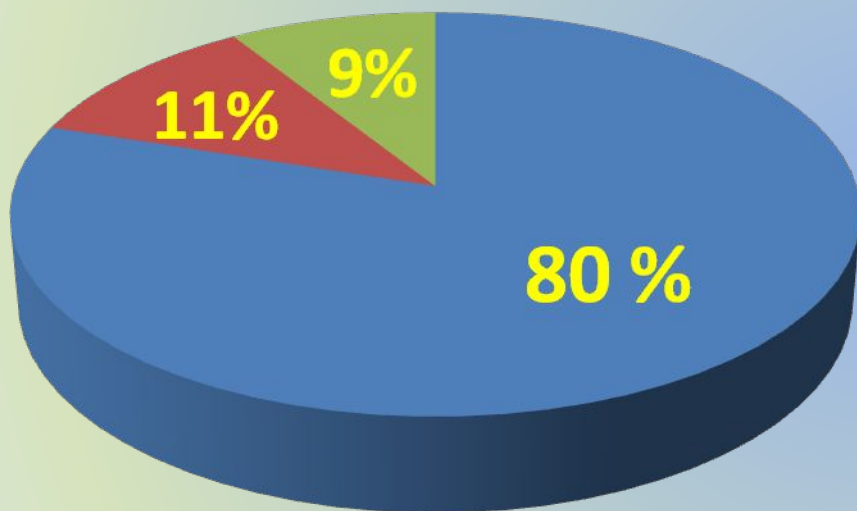
- obsługa maszyn
- praca narzędziami ręcznymi
- kierowanie, jazda i obsługa pojazdów i maszyn
- operowanie przedmiotami
- transport ręczny
- poruszanie się
- inna czynność

* Dane za rok 2010 nie są jeszcze dostępne

Wypadki w rolnictwie wg GUS

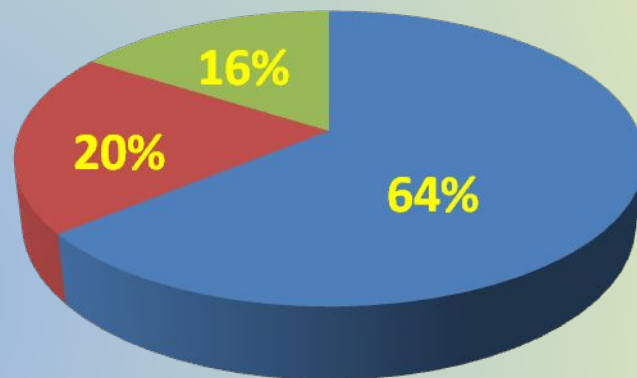
okres 2008 – 2010

Przyczyny wypadków **ogółem** w układzie TOL

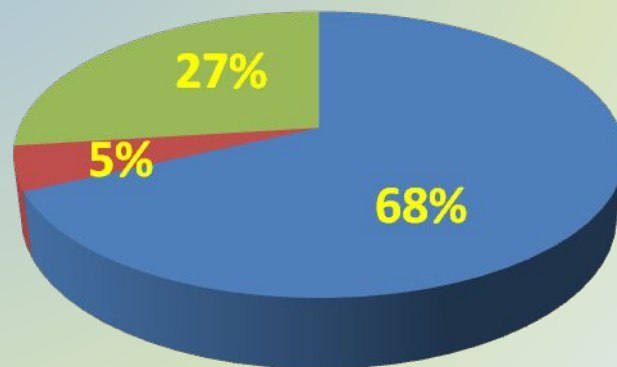

- Przyczyny ludzkie
- Przyczyny organizacyjne
- Przyczyny techniczne

Przyczyny wypadków **śmiertelnych** w układzie TOL

Przyczyny wypadków **ciężkich** w układzie TOL

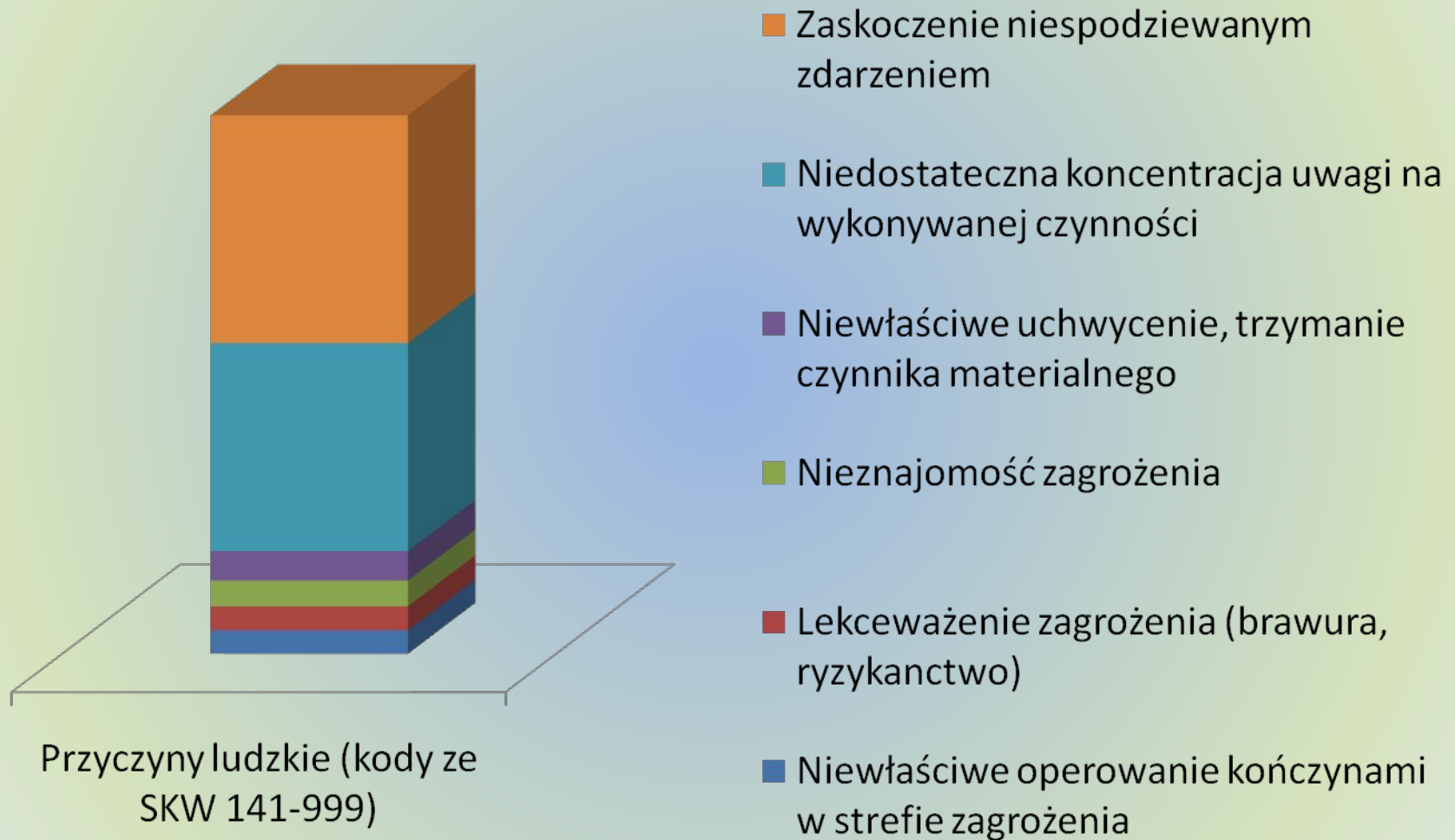
Wypadki w rolnictwie wg GUS

okres 2008 – 2010

Przyczyny ludzkie wypadków wg GUS:

- 78% przyczyn – nieprawidłowe zachowanie się pracownika
- 9% przyczyn – brak lub nie posługiwanie się czynnikiem materialnym
- 8% - samowolne niewłaściwe zachowanie się pracownika
- nieużywanie sprzętu ochronnego i niewłaściwy stan psychofizyczny

Wypadki w rolnictwie wg GUS okres 2008 – 2009 *

* Dane za rok 2010 nie są jeszcze dostępne

Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

- kontrole PIP tzw. „wypadkowe”;
- w sektorze rolnym zbadano **118** wypadków, w których poszkodowanych zostało **128** osób;
- 37 wypadków śmiertelnych;
- 44 wypadki ciężkie;
- 47 wypadków lekkich;
- 93% wypadków z udziałem mężczyzn;
- najwięcej poszkodowanych w wieku powyżej 40 lat (74 ogółem, 25 śmiertelnie, 31 ciężko).

Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

Najczęściej wypadkom ulegali:

- ❖ operatorzy pojazdów rolniczych - 22
- ❖ robotnicy pomocniczy - 12
- ❖ rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej - 12
- ❖ mechanicy maszyn i urządzeń - 9
- ❖ hodowcy zwierząt - 9
- ❖ kierowcy samochodów ciężarowych – 7

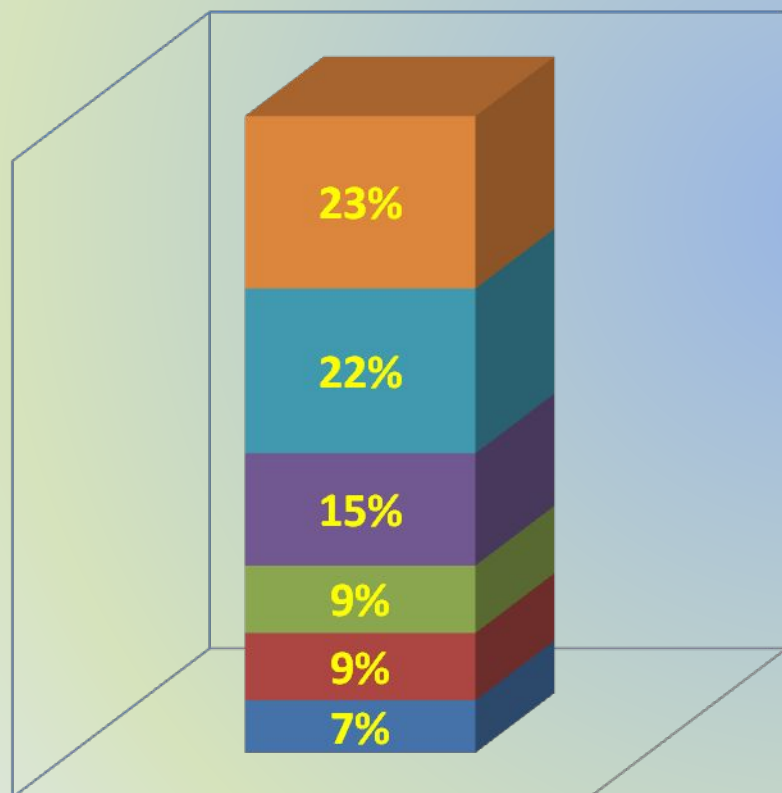

W ponad 60% wypadków poszkodowany uległ wypadkowi w jednostce lokalnej zakładu pracy.

Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

Wydarzenie mające związek z wypadkiem - % poszkodowanych

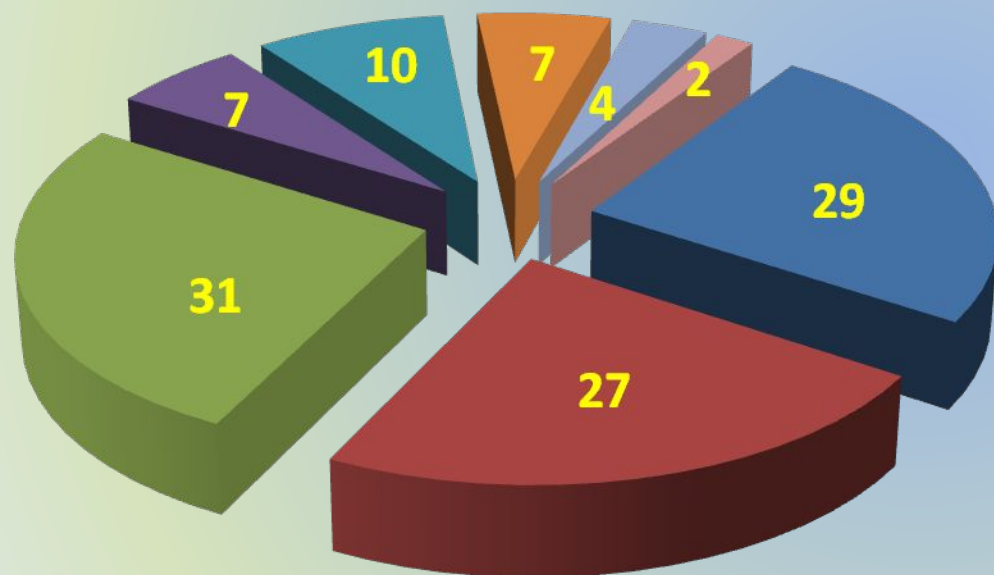

- Poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby
- Utrata kontroli nad: maszyną, środkami transportu, transportowanym ładunkiem
- Uszkodzenie, rozerwanie, pęknięcie, ześlizgnięcie, upadek, załamanie się
- Ruchy ciała bez wysiłku fizycznego (prowadzące na ogół do urazów zewnętrznych)
- Wstrząs, strach, przemoc, atak, zagrożenie, obecność
- Odchylenia związane z elektrycznością, wybuch, pożar

Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

Wydarzenie powodujące uraz
Liczba poszkodowanych

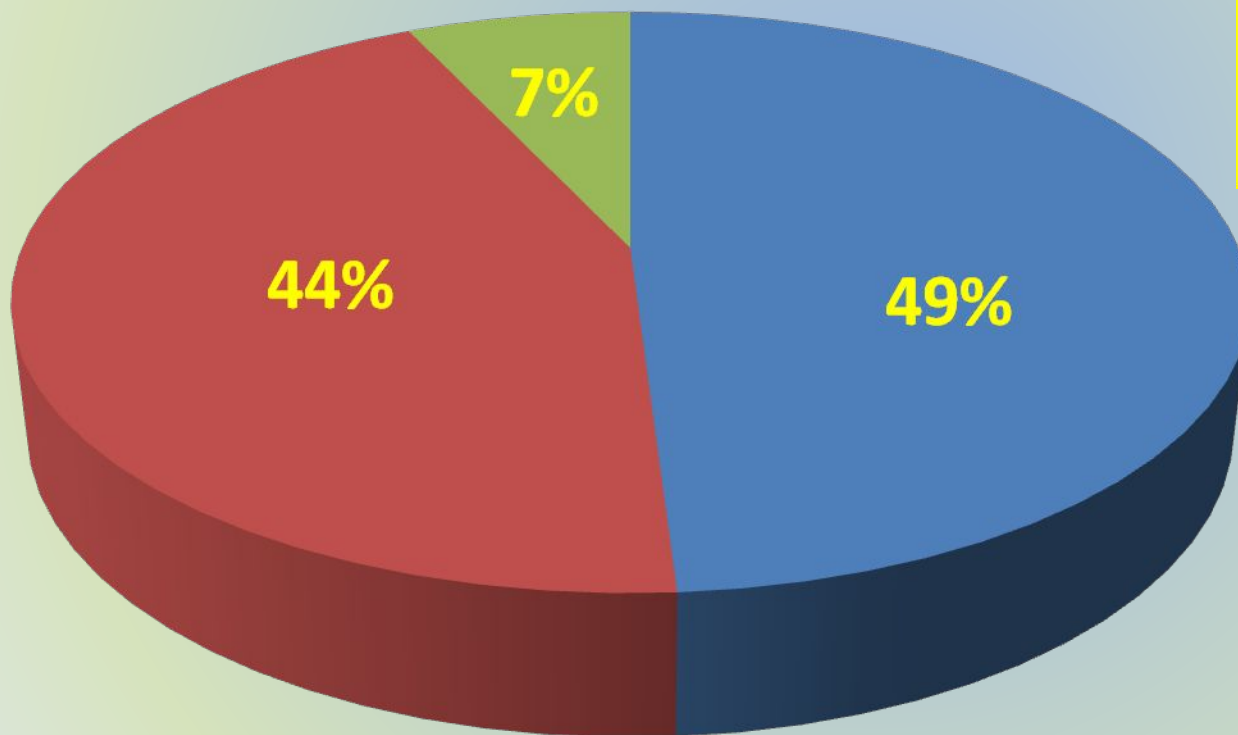

- Uwięzienie, zmiżdżenie
- Zderzenie z/uderzenie w nieruchomy obiekt
- Uderzenie przez obiekt w ruchu
- Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym
- Kontakt z prądem elektr., temperaturą, niebezp. substancjami
- Obciążenie fizyczne lub psychiczne
- Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia
- Tonięcie, zakopanie, zamknięcie

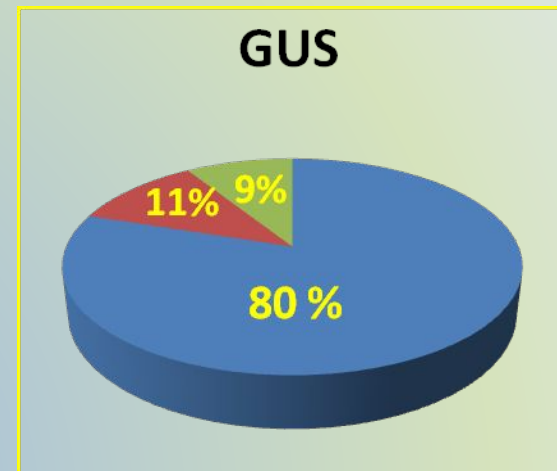
Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

Przyczyny wypadków ogółem w układzie TOL

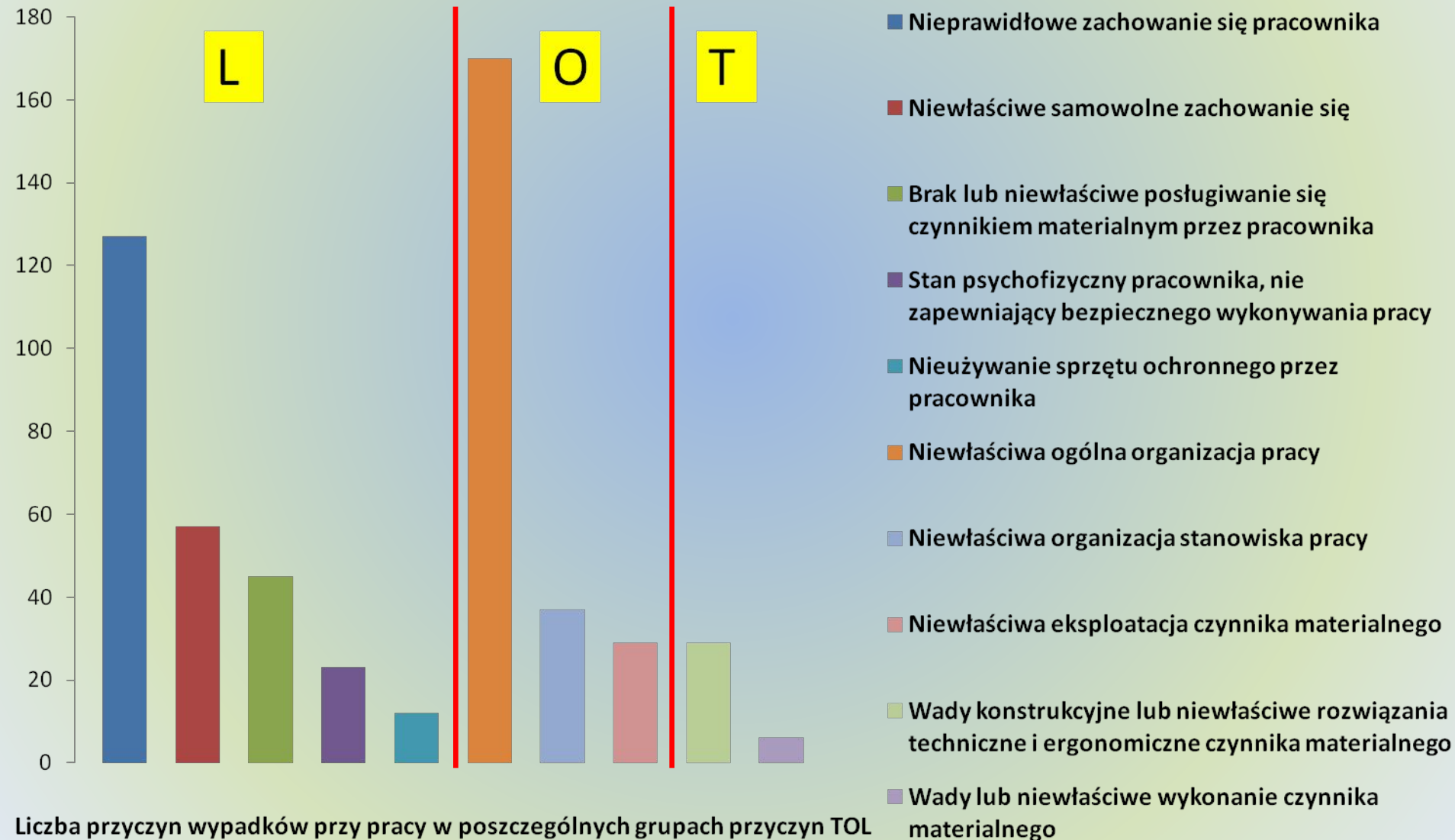

■ Przyczyny ludzkie   ■ Przyczyny organizacyjne   ■ Przyczyny techniczne

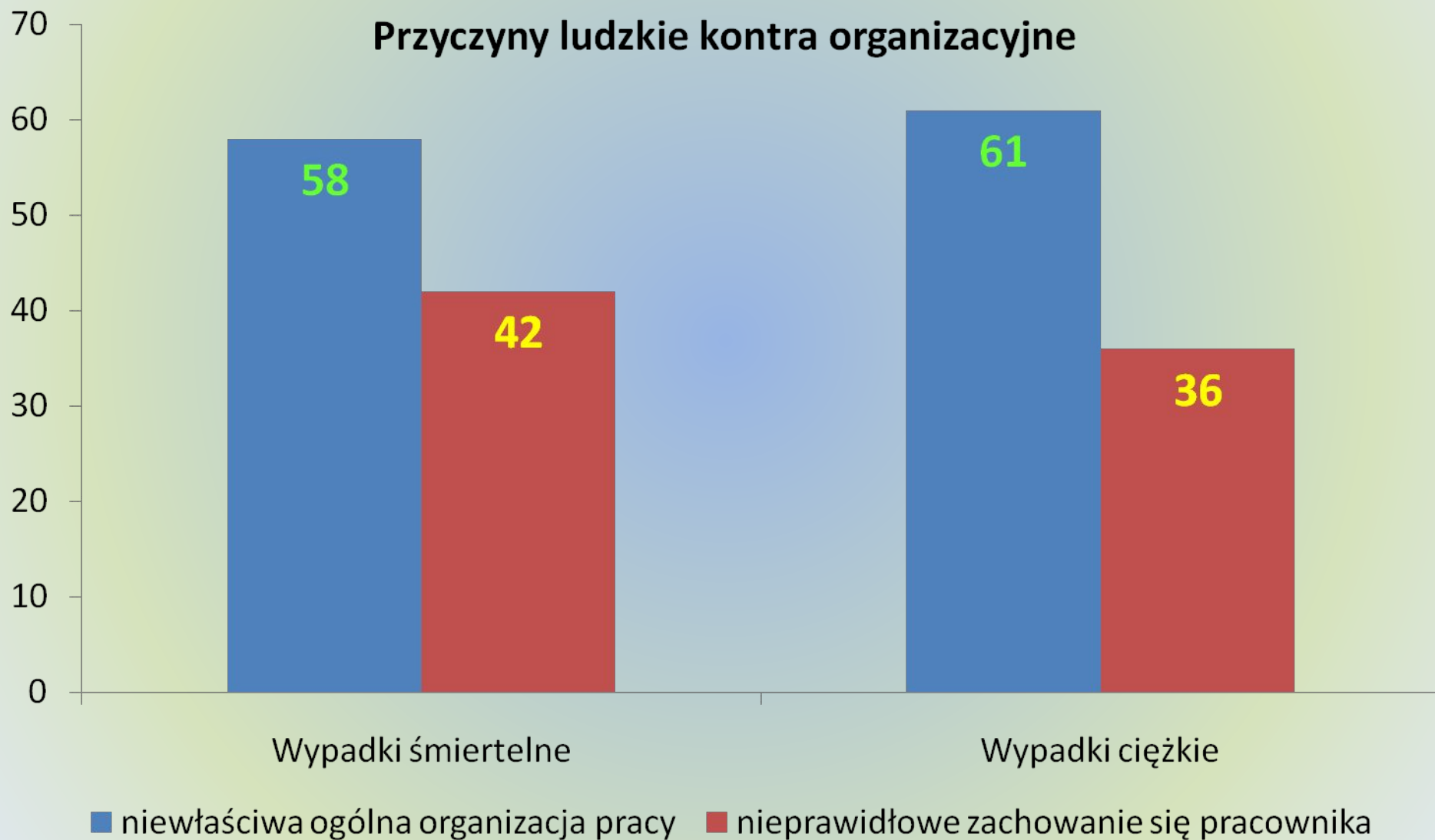
Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

■ Brak nadzoru

■ Brak instrukcji postępowania się czynnikiem materialnym

■ Brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy

■ Tolerowanie, przez osoby sprawujące nadzór, odstępstw od przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy

■ Brak środków ochrony indywidualnej

■ Dopuszczenie do pracy pracownika z przeciwwskazaniami lekarskimi lub bez badań lekarskich²

■ Niedostateczne przygotowanie zawodowe pracownika

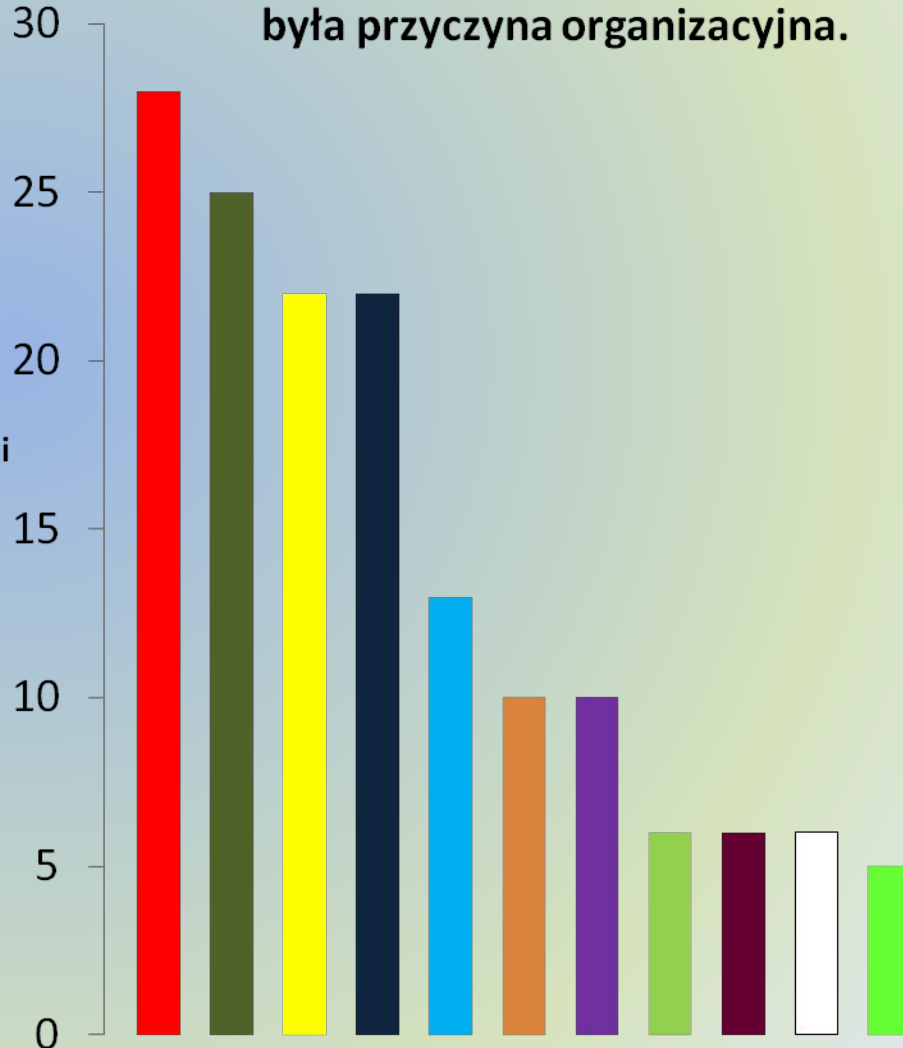
■ Niewłaściwa koordynacja prac zbiorowych

■ Nieodpowiednie przejścia i dojścia

□ Wykonywanie prac pomimo niewłaściwego zaopatrzenia w narzędzia, surowce

■ Wykonywanie pracy w zbyt małej obsadzie osobowej

Liczba poszkodowanych w wypadkach, gdzie jedną z przyczyn była przyczyna organizacyjna.

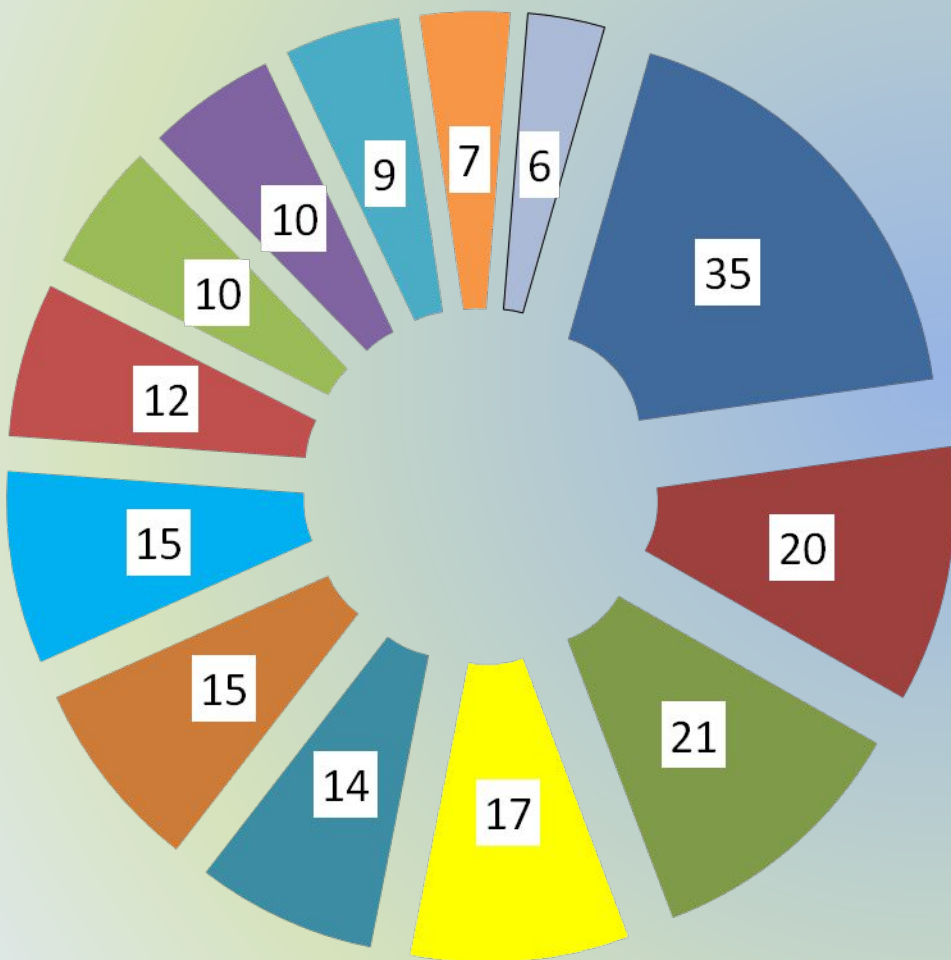

Wypadki w rolnictwie w okresie 2008 – 2010

Baza danych PIP

Liczba poszkodowanych w wypadkach, gdzie jako wiodącą wskazano przyczynę „ludzką”.

- Zaskoczenie niespodziewanym zdarzeniem
- Niedostateczna koncentracja uwagi na wykonywanej czynności
- Nieznajomość zagrożenia
- Lekceważenie zagrożenia (brawura, ryzykanctwo)
- Niewłaściwe zabezpieczenie czynnika materialnego (np. niezaciągnięcie hamulca na postoju)
- Wejście, wjechanie na obszar zagrożony bez upewnienia się, czy nie ma niebezpieczeństwa
- Wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia (np. niewyłączenie maszyny, niewyłączenie napięcia)
- Nieznajomość przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy
- Spożycie alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych
- Nieużywanie przez pracownika środków ochrony indywidualnej
- Wykonywanie pracy nie wchodzącej w zakres obowiązków pracownika
- Przechodzenie, przejeżdżanie lub przebywanie w miejscach niedozwolonych
- Zmęczenie

Podsumowanie

- Czynniki ludzkie jest jednym z dominujących elementów w wypadkach przy pracy.
- Nie zawsze jest elementem najważniejszym.
- Wypadek przy pracy ZAWSZE jest zbiorem przyczyn.
- Najśłabszym ogniwem w procesie pracy pozostaje człowiek.
- Dane GUS nie dają pełnego obrazu przyczyn wypadkowości w Polsce w żadnej branży.